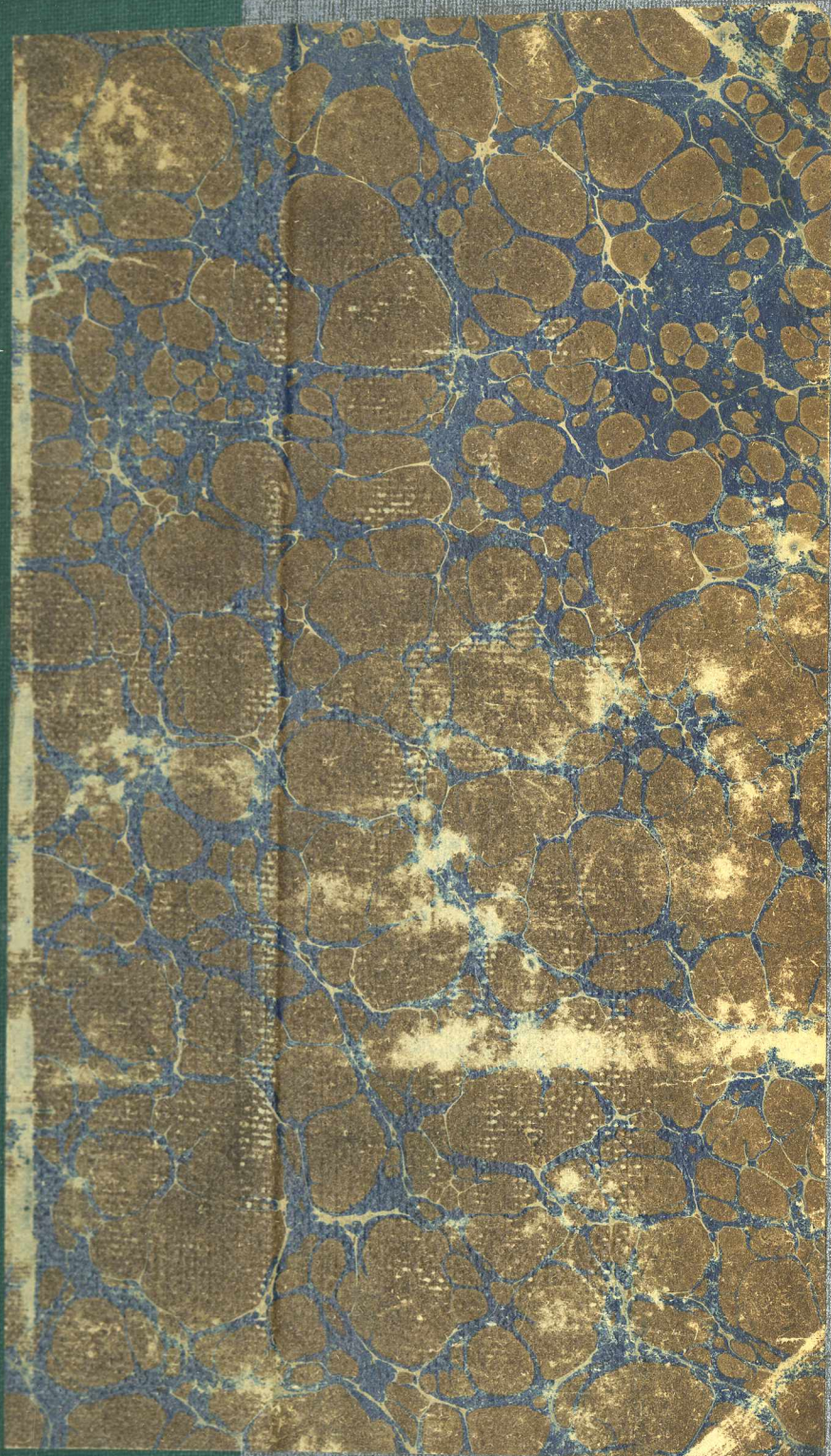

Politikai
röpiratok.

116.

Jed. Wohl Haysz. Minat. Bedőllik

NYILT LEVÉL

116
976

HAZAI

FAKERESKEDÉSÜNK ÉRDEKÉBEN.

J R T A

BEDŐ ALBERT.

9.

BUDÁN, 1871.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁBÓL.

Dr. BALLAGI GEZA.

Nyilt levél

hazai

fakereskedésünk érdekében.

A magyar földbirtok egyik elsőrendü jövedelmi ágát az erdők képezik.

Erdőgazdaságunk belterjesebb fejlődésének ujabban tapasztalható jelei, s azon feladat, melyre Magyarország erdőipara ugy a bel- mint a külföldi fapiaczokon, nevezetesen Europa déli részén, Éjszak-Némethonban s ezeken kívül keleten is hivatva van, hathatós intéssel figyelmeztetnek minket arra, hogy ne csak a lehető legjobb minőségü és legkeresettebb fa termelésére gondoljunk, hanem arra is, hogy fakereskedésünk tényleges viszonyait egymással minél jobban megismertessük.

A kereskedési forgalomba jövő faárúk termelésének és szállításának az anyag természete által, illetőleg nehéz súlyánál fogva, megkivánt lehető jutányos eszközlése egyik alapfeltételét képezi fakereskedésünk kedvezőbb fejlődhetésének. Az e téren felmerülő nehézségek elhárítására a fának mind eladója, mind vevője, vagy együttesen vagy külön, de minden esetben közreműködnek; szakembereink pedig a gondjaikra bizott erdőket az előbb érintett két főirányban, különösen a közelebbi pár évtized alatt, behatóan tanulmányozzák s a helyi érdekek által kivánt teendőket nem mulasztván el, különálló és egy-

mástól független munkásságuk által is az általános feladat közös megoldására törekednek.

A mi pedig a fának az erdők kerületén kívül való szállítását illeti, az e tekintetben felmerülő és az egész országra kihatóan mielőbb megoldandó főbb kívánságnak röviden abban adhatunk kifejezést, hogy a faanyagok vasuti szállítási díjának tetemes alábbszállítása szükséges.

Az olcsó termelés és könnyű elszállítás igényein kívül azonban van még egy másik igen természetes és nem kevésbé nélkülözhetlen kellék arra, hogy úgy a termelésre, mint a szállításra szükséges tőkebefektetés az illetők részéről a létező faértékesítési viszonyok által kiszabott határig terjedhessen, s hogy ennek szemmeltartása mellett a birtokos azon jövedelmet nyerhesse, melyet számára az általános kereskedelmi tényezők adhatnak.

E kellék a bel- és külföldön fennálló faárak ismerete.

Ki csak azon helyi faárakat ismeri, melyek saját tűzhe-lye körül állanak, soha sem lesz képes fáját oly áron eladni, milyent számára azon fapiaczkok ára adna, melyek pontjáig az eladandó fatömeg az elszállítás árát elviselheti.

Ha valami e világon az enyém és tiéd között forog, az valójában a kereskedelem, s kissé közelebről fontolgatva, senki sem kívánhatja, hogy a tőlem vásárló kereskedő nekem igazán megmondja azon értékesítési árt, melylyel fát az általa kiszemelt piacon eladhatja. Mulhatlanul szükséges tehát, hogy teljesen ismerjem mindazon piaczkok hiteles faárait, melyeken a nálam termelt faáru értékesíthető, hogy így az eladásnál egészen tájékozva lehessen és természetszerű árakat kívánhassak.

Ha ismerőseink körében, vagy akármely nevezetesebb hazai város piaczn hiteles faárak után tudakozódunk, hamar kell azon meggyőződésre jutnunk, hogy ilyeneket nem nagy számmal lehet kitudni, s ezeket is legtöbbször csak azon esetben nyerjük, ha személyes ismerettségünk által férhetünk a forráshoz.

Fakereskedésünk legértékesebb részét az épület-, mű- és szerszámfa képezi, miután a fa ily alakba öntve képes a szállítással járó terheket leginkább elviselni.

Igy például míg egy köbláb fenyőfa tövön 10—15 krral adható el, addig ugyanezen fa egy-köblábja deszkává feldolgozva már 30—40 kron értékesíthető.

De kérдем erdőbirtokosainkat, hogy ha egyik vagy másik fapiaczon valamikor tudomást akartak szerezni ezen fák áráiról, hány esetben juthattak adatokhoz és épen megbízhatókhoz? — bizony tiz eset közül alig egyszer. A külföldi, vagy az ezekkel közvetlen összeköttetésben álló piacok faárait pedig eladóink vagy épen nem ismerik, vagy csupán csak gyanítják.

Alkalmunk volt hazánk főbb fapiaczain megfordulni, s tapasztalatból kell bevallanunk, hogy kivéve azon pár helyet, hol a fakereskedés kulcsát az árat nyíltan közlő kincstár tartja kezében, sokszor sehogysem, némelykor pedig csak nagy nehezen, s nem egyszer feltételes kombinatív számítások segélyével szerezhettünk tájékozást az épületi és szerszámfa-árakról.

Hogy a kereskedelmi áruk s így a fának értékesítése is, minden fokozaton illetőleg kézen át, a fennálló tényleges értékviszonyokhoz képest történjék, ezt nemcsak az illetők magánérdeke, de a kereskedelem hitelesebb állása, helyes irányu fejlődése s ebben a közügy érdeke kívánja. ✕

Ki felelhetne pedig nekünk azzal, hogy nálunk úgy a birtokosok, mint a vevők és a kereskedelmi ügyek szolgáltatásban álló hivatali közegek részéről teljesítenék, azon az ügy és ennek értékéhez mérve igenis csekélynek mondható teendő, melynek követése mellett, fakereskedésünk állapotáról koronként és hazánk minden részéből, a nélkül, hogy az egyesek erejét súlyosan terhelő költséges utántudakozódásokat tennénk, tudomást nyerhetnénk.

Mi azt mondjuk: senki!

És a külföldi fapiaczok? Ezekről évek végével kapunk valami tudósítást, midőn már régen túlélte magát az, a mit abban elmondanak.

A fakereskedés tényleges állapotának ismerete Magyarországon az eladó és fogyasztó közönség legnagyobb része előtt ez idő szerint terra incognita, vagy legalább is véka alá rejtett gyertya!

Avagy mit jelenthetne egyebet az, hogy 30—40000 frtra becsült és 1—2% felülfizetéssel megvett erdőállományokat, az első vásárló, a nélkül, hogy egy kis erdei szemlénél és a szerződés megiratásánál egyebet is tenne, 60—80000 frtért ad el, hogy még e második vásárló is ugyanez erdő után 2—3 havi üzér fáradság mellett a 20—30000 frt nyereséget mosolyogva dugja zsebre, s a tényleges kihasználás után nyerhető valódi jövedelmet még ő is egy harmadik vállalkozónak engedi át. És végül, hogy olyan erdőket, melyeknek holdja 100—200 frtot ér, a birtokos, ama hitben, hogy igen jó vásárt csinál, 10—15 frtért veszteget el. †

Ha a fa- és erdőterményárak országos megismertetésének útjában oly akadályok állának, melyek legyőzésére rendkívüli költség és munka kellene, akkor még tudnók érteni, hogy illető körökben eddig miért nem tették meg az e részben szükséges lépéseket. Ily akadályok azonban nincsenek s az egészet inkább csak annak tulajdonítjuk, hogy azon közigazdászati tisztviselők, kiknek feladatához tartoznék a faárak jegyeztetése, nyilvántartása és nyilvánosságra hozatala, ezt általában véve sokkal jelentéktelenebbnek hívék, hogysem arra a megérdemlett behatóbb figyelmet fordítsák. Másfelől pedig az is, hogy különösen a tömegesebb mennyiségű erdőtermények eladóinak és vevőinek száma, aránylag más kereskedési tárgyakéhoz csekély, miután a fát inkább a nagyobb földbirtokos termeli, s bár e termény minden háztartás-

nak lényeges fogyasztási cikke is, mégis az őstermelőtől ritkábban jut közvetlenül a fogyasztó kezébe.

Akármin legyen egyébiránt a dolog, általánosan beismert tény az, hogy elmúltak az idők, melyekben saját zsirunkban úgy is jól megélheténk, ha szomszédunk termelésével, terményei minőségével és a birtokunkra vonatkozó értékesítési viszonyokkal mit se törődtünk; eljött pedig azon kor, melyben bárminő térre terjedő tevékenységünk iránytűjét, úgy magunk mint a társadalom irányában, a reánk és céljainkra kiható összes tényleges viszonyoknak minél részletesebb ismerete vezetheti.

Erdészeti körünkben, erdőgazdasági érdekeink kellő megőrizhetése és emelése szempontjából egyik sürgős és késedelmezés nélkül teljesítendő feladatnak találjuk, hogy hazánk valamennyi fapiaczának árai pontosan jegyeztessenek, s az erre hivatott közegek által időnként nyilvánosságra hozassanak. Indokoljuk-e e szükségességet még azzal is, hogy Magyarország területének 25- és Erdélynek 45⁰/₀-a fát termel, s hogy faárúink és erdőterményeink évenkénti értéke kerekszámban 30—40 millió forint körül forog?

Lehetne-e valaki, a ki a megemlítésen kívül bővebb bizonyítgatását kívánná annak, hogy a faárak jegyzése, koronkénti és hiteles ismertetése mind az eladónak, mind a fogyasztó közönségnek, mind pedig a kereskedelemnek érdekében áll, s haszna mindenikre háramlik?

Ha érdeklik az ország közönségét a tojás, a csirke, a káposzta és a rucza párjának árai, bizonyára és még közelebbről érdekelheti, hogy mi ára van a fának, melynek tűzénél amazokat megsüti.

Városaink mindenikében vannak piaczi vagy vásárbiztosok, s ezeknek hivatalos teendőik végzése alkalmával nem nagy fáradságukban kerül a faárakat is megtudni, s azon jegyzékbe, melyben a borsó, paszuly és hagyma árát felveszik, szintén befoglalni.

Vegye kezébe akárki az újságokat s azok közgazdasági rovatában keresse fel a vásári tudósításokat, mindenről kap ott elegendő tájékozást, csak egyről nem és ez a fa, melylyel épít, melylyel főz, melyből butorait s házi és gazdasági eszközeinek nagyobb részét készítetteti, melyben boldogságának álmait is aluszsa, s melyért a külföld aranyát küldi az országba. — És ha itt-ott valamelyik vásári jegyzékben meg is találja valaki, hogy egy öl fának mi az ára, ez oly könnyedén van odavetve, hogy abból ki nem érti még magát, mert az egy öl, lehet 3, 4, 5 vagy 6 láb hosszú hasábokból is, s lehet még az értékében egymástól nagyon különböző cser-, fenyő- vagy nyárfa; — és ha még azt is megtalálná, hogy egy szál deszkának ára mennyi, ez ugyan már nem reményelt dolog lenne, azonban még ekkor sem tudja azt, hogy ama deszka mily széles, mily hosszú, mily vastag és mely fanemből való; hogy pedig egy ily vásári jegyzékben csak hírért is vehetné valaki annak, hogy egy köbláb épületi fának mi az ára, ez a lehetetlenségek netovábbja; mintha bizony a fát csakis öllel mérnék. Forduljunk azonban másfelé, s bámuljuk ama szakavatott részletességet, melylyel nem egy vásári közleményben találkozunk, országra szólóan hirdetve, hogy mi az ára a sovány libának, a kövér ludnak, a félig hizott kappannak, meg a deres pulykának.

De kérdem, csodálkozhatunk-e ezen, midőn még hazai kereskedésünk őrei, a kereskedelmi és iparkamarák sem járnak el a faárak nyilvántartása körül úgy, a mint az kötelességükben áll, s a mint a dolog természete kívánja. Több kamara nem tud más faárakat kimutatni, mint azon tűzifa árakat, melyeket a cs. és k. hadügyministerium számára gyűjt; pedig azok megszerzése alkalmával nem nagy fáradságban kerülne az épületi, mű- és szerszámfa árakat is megtudni. Ha egy külföldi erdész, vagy eddig nálunk még nem ismeretes fakereskedő egy ilyen kamarához belépve, a folyó és megelőző év összes faárainak

koronkénti állását akarná megtudni, nem kaphatna más árkimutatást, mint a tűzifaárakat, és ekkor ugyancsak elszégyenelhetnők magunkat, ha a tett átnézés után teljes joggal és talán szánelommal is kérdezné tőlünk, hát Magyarországon a fát csak tüzre használják, vagy általában véve csupán tűzifa árakért értékesítik?

Azonban itt is kérдем, hogy lehet-e még ezen is olyan csodálkozni, ha eszünkbe jut, hogy az ország külkereskedését képviselő consulatesoktól is láthatunk oly tudósításokat, melyekben a faárak és erdőtermények évi forgalmáról tanuszkodó adatok ennyiből állanak: „Fiuméből fát hozott 3 osztrák és 3 olasz hajó“. Tessék már most ebből kiarithmetikálni, hogy mennyi volt az a fa, mily választékokból (Sortiment) állott, s mily áron kelt el.

De ne menjünk ki az országból, hanem említsünk belföldi példát a par excellence kereskedelmi városnak nevezett Pestről, s mondjuk el, hogy a pestvárosi terményárakról hivatalos uton, és pedig országosan közre adott kimutatásban is az ánizs és köménymag pontosan jegyzett árát megtaláljuk, míg a faárakról egy árva vonást sem fedezhetünk fel; pedig lám Pest városa számos hivatalát és kórodáit látja el fával, s épített is, mindezek felül pedig még faraktári helyiségeket is ad bérbe, szóval bizonyosan bajlódik legalább annyit a fával, mint a köménymaggal, s még is az előbbinek áráról nem ad tudósítást a közönségnek.

Azok után miket eddig elmondottunk, Magyarország fake-reskedésének érdekében valamennyi t. városi közönséghez s ezek mellett a t. kereskedelmi és iparkamarákhoz is azon tiszteletteljes és hazafui kérelemmel fordulunk, hogy az erdei terményeknek kebelökben és vidékükön fennálló árait, s a hol csak tehetik az eladott termények mennyiségét is, illető közegeik útján jegyeztetni, és az ekként felvett árakat legalább havonként egyszer nyilvánosságra juttatni sziveskedjenek.

Áru	Hosszu			Lucz-fenyő		Jegenyefenyő		Veres-fenyő		Tölgy		Bikk		Megjegyzés.	
	láb	hüvelyk	Vastag	1	100	1	100	1	100	1	100	1	100		
				db	db	db	db	db	db	db	db	db	db		
				á r a											
kr		frt		kr		frt		kr		frt		kr		frt	
Deszka															
Padló															
Gerenda															
Léc															

Áru	Hosszu		Vastag	Luczfenyő	Jegenyefenyő	Veresfenyő	Tölgy	Bikk	Kóris	Gyertyán	Juhar	Megjegyzés.
	alsó	felső										
	végén											
	láb	hüvelyk										
ára krajczárookban												

Épület-, mű- és szerszámfa	Egy köbláb	Egy szál										

M a g v a k										Megjegyzés.				
Lucz-fenyő		Jegénye-fenyő		Fekete-fenyő		Erdei-fenyő		Tölgy			Bikk		Cser	
1 fnt	1 má-zsa	1 fnt	1 má-zsa	1 fnt	1 má-zsa	1 fnt	1 má-zsa	1 fnt	1 má-zsa		1 fnt	1 má-zsa	1 fnt	1 má-zsa
á r a k r a j c z á r o k b a n														

Ez árszabályt illetőleg ideirjuk még, hogy az eladott áruk mennyiségét, valamint amaz eseteket is, midőn a tűzifa, selejtes, usztatott minőségű vagy keresztrakásolt, midőn az épületfa ára megácsolt vagy kéreggel mért állapotban van értve, midőn egyik vagy másik ártétel első-, másod- vagy harmadminőségű árucikkre vonatkozik, mindannyiszor az árkimutatás „Megjegyzés“ rovatában lehet és kell is felemlíteni. Önként értetvén még, hogy az esetleg újra irandó árjegyzékből mindaz mi az illető helyen kereskedés tárgyát nem képezi kihagyandó, míg a netalán meg nem jelölt felveendő.

Megemlítjük továbbá azt is, hogy azon ügybarátaink számára, kik kívánják, ily nyomtatott mintázatokkal szívesen és minden díj nélkül szolgálunk.

Nem mulaszthatjuk el még, hogy a t. földművelési ministeriumot is, mint közgazdasági ügyeink elsőrendű képviselőjét szintén tiszteletteljesen meg ne kérjük, miszerint lehető legelőbb intézkedni méltóztatnék az iránt, hogy a fát tulságosan terhelő vasuti szállítási díj a köszönre nézve fennálló vasuti szállítási díjjal a mindkettőben levő haszonérték arányához képest szabassék meg. Kérjük továbbá, hogy utasítsanak azon consulatesok is, melyek ügyviteli kerületébe a magyar birodalom-

ből erdőtermények szállítatnak, miszerint azok árának jegyzékét, a fakeresleti viszonyokra s az odaszállítási költségekre vonatkozó jelentéseiket, a czélből is, hogy azok a t. ministerium által a hivataloslap és a szakközlönyök útján nyilvánosságra hozathassanak, évnegyedenként legalább egyszer, és ha a viszonyok lényegesen változnának többször is, közvetlenül a m. k. ministeriumhoz megküldjék.

Ez az egész munka az illetőknek csekély fáradságot csinál, míg ellenben a fát-eladó és vásárló közönségnek hiteles és becses tájékozásul szolgál arra, hogy terményeivel vagy árucikkeivel melyik külföldi piac- vagy kikötő felé fordulhat legjobb kilátással.

Nyilt levelünket azon óhajtásunk kifejezésével zárjuk be: vajha többé szükség nem lenne, előadott kéréseink ismétlésére!
Budán, augusztus-hóban 1871.

Bedő Albert,
az „Erdészeti Lapok“ szerkesztője.

